

МІСЦЕ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БАНКУ

THE ROLE OF FINANCIAL SECURITY IN THE SYSTEM OF BANK ECONOMIC SECURITY

УДК 336.713

Торяник Ж.І.

к.е.н., доцент кафедри менеджменту та соціально-гуманітарних дисциплін Харківський навчально-науковий інститут

«Університет банківської справи»

Кулініч Є.П.

магістр Харківський навчально-науковий інститут

«Університет банківської справи»

У статті розглянуто зміст безпеки банку. Систематизовані та структуровані основні складові економічної безпеки банку. Досліджено місце фінансової безпеки в системі економічної безпеки банку. Узагальнено підходи до тлумачення сутності фінансової безпеки банку. Проаналізовано сучасний стан банківської системи України в контексті рівня її безпеки.

Ключові слова: банк, економічна безпека, фінансова безпека, індикатори фінансової безпеки банку.

В статье рассмотрено сущностную характеристику безопасности банка. Систематизированы и структурированы основные составляющие экономической безопасности банка. Исследовано роль финансовой безопасности в системе экономической безопасности банка. Обобщены подходы к тол-

кованию сущности финансовой безопасности банка. Проанализировано современное состояние банковской системы Украины в контексте уровня ее безопасности.

Ключевые слова: банк, экономическая безопасность, финансовая безопасность, индикаторы финансовой безопасности банка.

The article considers the content of the bank's security. The main components of economic security of the bank are systematised and structured. Investigated the role of financial security in the economic security system of the bank. The article generalises approaches to the interpretation of the essence of the financial safety of the bank. The current state of the banking system of Ukraine in the context of its security level is analysed.

Key words: bank, economic security, financial security, indicators of financial safety of bank.

Постановка проблеми. На початку 2014 року в Україні відбулася системна банківська криза, яка залишила такі негативні тенденції, як: втрата довіри населення до фінансових установ, песимістичні інфляційні очікування, зростання кількості банкрутств та ліквідацій учасників ринку фінансових послуг, руйнування інфраструктури фінансових ринків і низька ліквідність банківської системи. Саме в цих нестійких умовах різко зростає роль безпеки банківської системи загалом та окремої банківської установи з метою продовжити своє функціонування та досягнути певного рівня рентабельності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-практичним питанням економічної безпеки банківських установ присвячено праці багатьох учених таких, як: Л. Абалкін, Д. Артеменко, О. Барановського, І. Бланка, О. Бочарова, С. Букіна, О. Васильчака, Р. Гриценко, П. Гайдучього, В. Гіжевського, В. Духова, Н. Зачосової, С. Ілляшенко, Г. Леонова, О. Озаріної, Б. Райзберга, В. Сенчагова, Г. Тагірбекова, А. Шаваєва, С. Яременко та інші.

Високо оцінюючи внесок вітчизняних і зарубіжних вчених у розвиток теоретичної бази управління безпекою банку, треба зазначити, що й досі залишаються невисвітленими і потребують більш глибокого теоретичного і методичного дослідження ці питання.

Постановка завдання. Метою дослідження є узагальнення підходів до тлумачення сутності фінансової безпеки банку та оцінка сучасного стану банківської системи України в контексті рівня її безпеки.

Виклад основного матеріалу дослідження. В економічній літературі існують різні підходи до тлумачення сутності економічної безпеки та її функціональних складових [1-10].

Так “економічна безпека банку” тлумачиться, як сукупність охорони комерційної та банківської таємниці; забезпечення стану найкращого використання ресурсів для запобігання загрозам банків і створення умов стабільного, ефективного функціонування й максимізації прибутку; стан захищеності його життєво важливих інтересів, інтересів власників, менеджменту, персоналу та клієнтів; спроможність протистояти деструктивним діям на фінансовому ринку і забезпечити виживання в конкурентній боротьбі; стан, необхідний і достатній для реалізації цільової функції і розвитку.

Складові економічної безпеки підприємства, банку представлені в таблиці 1.

Систематизуємо та розглянемо найпопулярніші складові економічної безпеки банку:

– фінансова, що полягає в діяльності банку, спрямованій на забезпечення належного рівня рентабельності, ліквідності, платоспроможності й кредитоспроможності, достатнього рівня ресурсів і капіталу, зростання прибутку, недопущення банкрутства;

– інформаційна, головне завдання якої полягає в забезпеченні ефективного інформаційно-аналітичного супроводу господарської діяльності. Основним завданням цієї складової є: збір усіх видів інформації стосовно роботи банку та її аналіз; прогнозування тенденцій розвитку науково-технологічних, економічних і політичних процесів; створення системи інформування про умови зовнішнього середовища (конкурентів, потенційних клієнтів, загрози, партнерів тощо); захист інформаційного забезпечення наукової та маркетингової діяльності банку;

– техніко-технологічна, яка полягає в забезпеченні впровадження прогресивних технологій, своєчасному оновленні технічної бази, безпеці праці;

– інтелектуальна та кадрова, яка полягає в збереженні та розвитку інтелектуального потенціалу банку; ефективному управлінні персоналом, кадровому забезпеченні банку;

– силова, яка спрямована на забезпечення фізичної безпеки співробітників підприємства (передусім керівництва), збереження їх майна. Основне завдання силової складової – гарантування фізичної і моральної безпеки як працівників банку і керівництва, так і клієнтів банку в період перебування їх у банку, гарантування безпеки майна та капіталу банку, гарантування безпеки інформаційного середовища банку, забезпечення сприятливого зовнішнього середовища банку, протидія кримінальним проявам, співробітництво з правоохоронними органами та державними органами;

– політико-правова, що полягає у всебічному юридичному забезпеченні діяльності банку, виконанні діючого законодавства;

– ринкова, яка полягає у визначенні відповідності діяльності банку потребам і вимогам ринкового середовища, а також визначенні та забезпеченні конкурентних позицій банку, його адаптаційних можливостей, забезпеченні реалізації ринкової стратегії банку;

– інтерфейсна, котра полягає у характеристиці відносин банку з контрагентами, інвесторами, клієнтами, державними органами влади;

– екологічна, яка повинна забезпечити виконання встановлених екологічних норм та мінімізацію втрат від забруднення зовнішнього середовища (фінансування банками відповідних підприємств на пільгових умовах);

– соціально-психологічна полягає у довірі, задоволеності від співпраці, між банком та клі-

єнтами і персоналом, у нейтралізації соціальних конфліктів та скарг;

– територіальна, полягає у розміщенні фронт-офісу та бек-офісів, філій, підрозділів і представництв компанії у зручних для клієнтів контрагентів та партнерів місцях із мінімальною кількістю конкуруючих фірм, що розміщені у безпосередній близькості тощо.

Тобто, складові економічної безпеки можна розподілити на внутрішні складові (фінансову, інтелектуально-кадрову, технологічну, силову), які підконтрольні банку та зовнішні складові (політико-правову, ринкову, інтерфейсну, екологічну, соціально-психологічну), які не є підконтрольними банком. Проведений аналіз дозволяє зробити висновки, що фінансова безпека є невід'ємною складовою економічної безпеки банку. Об'єктом нашого дослідження є саме фінансова безпека банку, розглянемо сутнісну характеристику фінансової безпеки (табл. 2).

Отже, виходячи з різних трактувань сутності фінансової безпеки, можна виділити її ключові характеристики: забезпечує динамічний та стійкий фінансовий стан банку; сприяє ефективній діяльності банку та захисту життєво важливих соціально-економічних інтересів; забезпечує ефективний і сталий розвиток банку, збалансованість та стійкість до впливу зовнішніх та внутрішніх загроз.

До основних індикаторів, які характеризують стан банківської безпеки можна віднести: динаміку власного капіталу, рівень капіталізації банків та адекватність регулятивного капіталу; відношення активів банківської системи до ВВП, питому вагу проблемних кредитів та високоліквідних засобів в обсязі чистих активів банку; показник обсягу внесків населення до ВВП; рівень монетизації еко-

Таблиця 1

Складові економічної безпеки банку

Складові економічної безпеки	Джерело інформації										Усього
	[1, 2]	[3]	[4]	[5]	[6]	[7]	[8]	[9]	[10]		
Фінансова (фінансова-інвестиційна)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	10
Кадрова (організаційна)	+		+	+	+	+	+	+	+	+	9
Інтелектуальна	+				+	+				+	5
Інформаційна (інформаційно-аналітична, інформаційно-технологічна)	+		+	+	+	+	+	+	+	+	9
Техніко-технологічна	+	+	+		+	+	+	+	+	+	9
Фізична (силова, матеріальна)	+		+	+	+	+		+	+		8
Політико-правова (правова (юридична))	+		+	+	+	+		+	+		8
Ресурсна	+	+									3
Ринкова		+	+	+	+	+				+	5
Інтерфейсна			+			+				+	3
Соціально-психологічна	+	+						+			4
Екологічна	+								+	+	4
Міжнародна			+								1
Територіальна					+						1
Законодавчо-політична					+						1

номіки; вартість банківських кредитів; фінансову залежність національної економіки від зовнішніх джерел, аналіз яких представлений в таблиці 3.

Значення більшості показників, що характеризують рівень фінансової безпеки банківської системи України, демонструють негативні тенденції

зміни. Це стосується рівня капіталізації банків, який за останній час знизився більш, ніж у два рази і наблизився до рівня 2,3% станом на 01.07.2017 р. Катастрофічно знизилися такі показники, як рівень монетизації економіки, показник відношення активів банків до ВВП, показник обсягу внесків насе-

Таблиця 2

Сучасні підходи щодо визначення поняття «фінансова безпека»

Автор, джерело	Визначення поняття «фінансова безпека»	Ключова ознака визначення поняття «фінансова безпека»
О. Ареф'єва та Т. Кузенко, [2, с. 101]	Фінансова безпека – стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів підприємства, виражений у найкращих значеннях фінансових показників прибутковості й рентабельності бізнесу, якості управління та використання основних та оборотних коштів, структури його капіталу, норми виплат за цінними паперами, а також курсової вартості його цінних паперів як синтетичного індикатора поточного фінансово-господарського стану підприємства і перспектив його технологічного і фінансового розвитку	Стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів підприємства
М.М. Єрмошенко, К.С. Горячева [11]	Фінансова безпека – фінансовий стан підприємства, який характеризується: збалансованістю і якістю сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, котрі використовуються підприємством; стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз; здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію власних фінансових інтересів, місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів; здатністю забезпечувати ефективний і сталий розвиток цієї фінансової системи	Фінансовий стан підприємства, здатність фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію власних фінансових інтересів, місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів; здатність забезпечувати ефективний і сталий розвиток цієї фінансової системи
О.І. Хитрін [12]	Фінансова безпека банку – динамічний стан, при якому він: 1) юридично і технічно здатний виконувати та реально виконує властиві йому функції; 2) забезпечує стійкий захист життєво важливих соціально-економічних інтересів громадян, господарюючих суб'єктів, суспільства та держави від негативного впливу внутрішніх і зовнішніх загроз; 3) володіє потенціалом як для кількісного, так і для якісного зростання і має в своєму розпорядженні механізми для реалізації даного потенціалу	Динамічний стан, за якого банк юридично і технічно здатний виконувати та реально виконує властиві йому функції; забезпечує стійкий захист життєво важливих соціально-економічних інтересів.
Д.А. Артеменко [8]	Фінансова безпека банківської діяльності полягає в забезпеченні організаційно-управлінських, режимних, технічних і профілактичних заходів, що гарантують якісний захист прав та інтересів банку, зростання статутного капіталу, підвищення ліквідності активів, забезпечення поворотності кредитів, збереження фінансових і матеріальних цінностей	Забезпечення організаційно-управлінських, режимних, технічних і профілактичних заходів, що гарантують якісний захист прав та інтересів банку, зростання статутного капіталу, підвищення ліквідності активів, забезпечення поворотності кредитів, збереження фінансових і матеріальних цінностей
О.І. Барановський [13]	Фінансова безпека комерційного банку – це: – сукупність умов, за яких потенційно небезпечні для фінансового стану комерційного банку дії чи обставини попереджені чи зведені до такого рівня, за якого вони не здатні завдати шкоди встановленому порядку функціонування банку, збереженню й відтворенню його майна та інфраструктури і перешкодити досягненням банком статутних цілей; – стан захищеності фінансових інтересів комерційного банку, його фінансової стійкості, а також середовища, в якому він функціонує.	Сукупність умов, за яких потенційно небезпечні для фінансового стану банку дії чи обставини попереджені чи зведені до такого рівня, за якого вони не здатні завдати шкоди встановленому порядку функціонування банку, збереженню майна і перешкодити досягненням банком статутних цілей; Стан захищеності фінансових інтересів комерційного банку, його фінансової стійкості, а також середовища, в якому він функціонує.

лення до ВВП. Так рівень монетизації економіки знизився з 46,27% станом на 01.01.2017 р. до 16,22% станом на 01.07.2017 р., що характеризує ступінь забезпеченості економіки грошима, необхідними для здійснення платежів і розрахунків та відображає довіру суспільства до національної валюти, до політики монетарної влади, а також рівень кредитної активності. Рівень монетизації економіки вважається достатнім тоді, коли коефіцієнт складає 70% (або хоча б 60%). Водночас у промислово розвинених країнах Центральної та Східної Європи цей показник сягає 70-80%.

Також негативним сигналом з погляду фінансової безпеки є і збільшення частки непрацюючих активів банків до 56,6% та зростання фінансової залежності національної економіки від зовнішніх джерел фінансування. Крім того, вартість кредитів все ще залишається достатньо високою, перевищуючи загальносвітові параметри та рентабельність багатьох підприємств. Так за даними звіту Global Competitiveness Report Всесвітнього економічного форуму в Давосі за показником надійності українські банки є найгіршими у світі – та займають 140 місце з 144 країн світу, за показником доступність за ціною фінансових ресурсів – 123 місце, за показником простота доступу до кредитів – 87 місце [14].

У 2014-2016 роках в Україні відбулася системна банківська криза. Її супроводжувало очищення сектору: неплатоспроможними визнано 90 банків, на які разом припадало близько третини активів банківської системи до кризи. З початку 2016 року кількість функціонуючих банківських установ скоротилася на 21. З них: 9 банків – через незадовільний фінансовий стан, 12 банків – унаслідок причин

нефінансового характеру: порушення вимог фінансового моніторингу (3 банки); непрозора структура власності (4 банки); самоліквідація (3 банки); конфлікт інтересів у банку (1 банк); неспроможність акціонерів збільшити статутний капітал (1 банк) [15, с. 66]. Частину пов'язаних із кризою витрат було понесено та визнано у 2017 році. Для реструктуризації системи держава вдалася до чималих витрат за такими напрямками:

– Націоналізація Приватбанку та його подальша докапіталізація у 2016-17 роках. Витрачено 4.8% ВВП відповідних років. Аудит після націоналізації виявив додаткову потребу в капіталі. Конвертація частини зобов'язань Приватбанку в капітал перед викупом банку урядом дозволила зменшити витрати держави.

– Компенсація фізичним особам вкладів, втрачених у неплатоспроможних банках, у межах гарантованих державою сум. На фінансування Фонду гарантування вкладів фізичних осіб витрачено 4.4% ВВП відповідних років.

– Кредити рефінансування, видані у 2008-2009 та 2014 роках банкам, згодом визнаним неплатоспроможними. Втрачено в підсумку 2.5% ВВП тих років, коли банки виводилися із ринку. Враховуючи низькі надходження від продажу активів ліквідованих фінансових установ, ці кошти значною мірою втрачено для НБУ.

– Рекапіталізація Ощадбанку та Укресімбанку у 2014 та 2016-2017 роках за результатами оцінки якості активів і стрес-тестів. Витрачено 2.4% ВВП [16, с. 52].

Основне джерело фінансування витрат держави на реструктуризацію банківського сектору – це

Таблиця 3

Динаміка індикаторів фінансової безпеки банківського сектора України

Показники	1.01.2013	1.01.2014	1.01.2015	1.01.2016	1.01.2017	II.2017
1. Власний капітал банків, млрд грн	169,3	192,6	148	115	123,8	151,1
2. Відношення власного капіталу до ВВП, %	12	13,3	9,4	5,8	5,2	2,3
3. Адекватність регулятивного капіталу, % (норматив – 10%)	18,1	18,26	15,6	10	12,69	14,8
4. Відношення активів банківської системи до ВВП, %	79,8	87,8	82,3	63,3	52,7	18,83
5. Показник обсягу внесків населення до ВВП, %	25,2	29,1	25,4	20,2	18,3	15,5
6. Рівень монетизації економіки, % (50% – критичне значення)	54,8	62,4	61	50,2	46,27	16,22
7. Вартість банківських кредитів, % (у світовій практиці показник не повинен перевищувати 10%)	-	17,2	18,8	21,47	17,7	14,3
8. Частка непрацюючих активів, %	17	16	24	35	38	56,6
9. Частка простроченої заборгованості у кредитному портфелі, %	9,6	8,9	7,7	13,5	22,1	-
10. Фінансова залежність національної економіки від зовнішніх джерел	39,5	34	32,5	47,2	51,17	-
11. Питома вага високоліквідних засобів в обсязі чистих активів банку, %	-	11,96	12,06	15,2	15,8	16,48

*Розраховано авторами за даними [15, 16]

випуск ОВДП для докапіталізації банків та фінансування ФГВФО. Такий механізм дозволяє не перекладати витрати на бюджет одразу у поточному періоді, а фінансувати витрати поступово. Сукупні витрати держави на подолання наслідків банківської кризи, починаючи з 2014 року, становили 14% ВВП відповідних років. Ця сума перевищує обсяги коштів, витрачених протягом кризи 2008-2009 років.

Отже, за даними НБУ очищення від неплатоспроможних банків практично завершилося та розпочато наступний етап Комплексної програми розвитку фінансового сектору до 2020 року – перезавантаження банківського сектору. Під час цього етапу заплановано скасувати низку адміністративних обмежень та створити умови для відновлення кредитування, а саме: підвищити капіталізацію фінансових установ; збільшити прозорість відносин та захищеність сторін у ланцюжку «акціонер-менеджмент-клієнт»; посилити захист прав позичальників, кредиторів та інвесторів.

Висновки з проведеного дослідження.

У процесі дослідження систематизовано складові економічної безпеки банку на внутрішні (фінансову, інтелектуально-кадрову, технологічну, силову) та зовнішні (політико-правову, ринкову, інтерфейсну, екологічну, соціально-психологічну); визначено ключові характеристики фінансової безпеки банку, яка забезпечує динамічний та стійкий фінансовий стан банку та сприяє ефективній діяльності банку і захисту життєво важливих соціально-економічних інтересів; проведено оцінку сучасного стану банківської системи України в контексті рівня її безпеки.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Варналій З. Проблеми і шляхи забезпечення економічної безпеки України / З. Варналій // Економіка і управління. – 2001. – № 1. – С. 18-29.
2. Ареф'єва О.В., Кузенко Т.Б. Планування економічної безпеки підприємств. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2004. – 170 с.
3. Фокіна Н.П. Економічна безпека підприємства – найважливіша складова фінансової стійкості / Н.П. Фокіна, В.І. Бокій // Актуальні проблеми економіки. Сер. Фінанси та кредит. – 2003. – № 8(26). – С. 111-114.
4. Яременко С. Економічна безпека банків / С. Яременко // Інформаційний вісник Академії наук вищої школи України. – 2005. – № 4. – С. 26-34.
5. Різник Н.С. Оцінка та шляхи забезпечення економічної безпеки банку / Н.С. Різник, І.А. Воробйова // Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет. – № 5(20). – Луцьк, 2008. – 368 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/En/O_FN/2008_5_2/zbirnuk_O_FN_5_4_2_183.pdf.
6. Зачосова Н.В. Формування системи економічної безпеки фінансових установ: монографія /

Н.В. Зачосова. – Черкаси: ПП Чабаненко Ю.А. – Черкаси, 2016. – 375 с.

7. Колодізев О.М. Формування універсальної системи оцінки економічної безпеки банку / О.М. Колодізев, О.М. Штаєр // Проблеми економіки. – Х. – 2011. – № 2. – С. 67-75.

8. Артеменко Д.А. Механизм обеспечения финансовой безопасности банковской деятельности: автореферат дис. кандидата экономических наук: 08.00.10 Финансы, денежное обращение и кредит / Рост. гос. ун-т. – Ростов-на-Дону, 1999. – 27 с.

9. Дмитриев И.А. Определение перечня составляющих экономической безопасности предприятия [Электронный ресурс] / И.А. Дмитриев, А.О. Блызнюк // Экономика, менеджмент, предпринимательство: сб. науч. статей Восточноукраинского национального университета имени В. Даля. – Режим доступа: <http://eme.ucoz.ua>.

10. Ильяшенко С.Н. Составляющие экономической безопасности предприятия и подходы к их оценке / С.Н. Ильяшенко // Актуальні проблеми економіки, 2003. – № 3(21). – С. 12-19.

11. Єрмошенко М.М. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство: наук. моногр. / Микола Миколайович Єрмошенко, Кіра Сергіївна Горячева. – К.: Національна академія управління, 2010. – 232 с.

12. Хитрін О.І. Фінансова безпека комерційних банків [Текст] / О.І. Хитрін // Фінанси України (укр.). – 2004. – № 11. – С. 118-124.

13. Барановський О. Природа економічної безпеки комерційного банку / О. Барановський // Вісник Національного банку України. – 2014. – № 7. – С. 12-19.

14. Світовий економічний форум. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2015-16.pdf.

15. Річний звіт НБУ 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=49064031>.

16. Звіт про фінансову стабільність. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=50604896>.

REFERENCES:

1. Varnalij Z. (2001), "Problemy i shliakhy zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy", *Ekonomika i upravlinnia*, vol. 1, pp. 18-29.
2. Aref'ieva O.V. and Kuzenko T.B. (2004), *Planuvannia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstv [Planning of economic security of enterprises]*, *Yevrop. un-tu, Kyiv, Ukraine*.
3. Fokina N.P. and Bokij V.I. (2003), "Ekonomichna bezpeka pidpriemstva – najvazhlyvisha skladova finansovoi stijkosti", *Aktual'ni problemy ekonomiky*, vol. 8, pp. 111-114.
4. Yaremenko S. (2005), "Ekonomichna bezpeka bankiv", *Informatsijnyj visnyk Akademii nauk vyschoi shkoly Ukrainy*, vol. 4, pp. 26-34.
5. Riznyk N.S. and Vorobjova I.A. (2008), "Otsinka ta shliakhy zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky banku", *Ekonomichni nauky*, [Online], vol. 5, available at: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/En/O_FN/2008_5_2/zbirnuk_O_FN_5_Ch_2_183.pdf.

6. Zachosova N.V. (2016), Formuvannia systemy ekonomichnoi bezpeky finansovykh ustanov [Formation of the system of economic security of financial institutions], PP Chabanenko Yu.A., Cherkasy, Ukraine.
7. Kolodiziev O.M. and Shtaiier O.M. (2011), "Formuvannia universal'noi systemy otsinky ekonomichnoi bezpeky banku", Problemy ekonomiky, vol. 2, pp. 67-75.
8. Artemenko D.A. (1999), "Mehanizm obespechenija finansovoj bezopasnosti bankovskoj dejatel'nosti" Ph. D. Thesis, Finansy, denezhnoe obrashhenie i kredit: Rost. gos. un-t, Rostov-na-Donu, Russia.
9. Dmitriev I.A. and Blyznjuk A.O. (2011), "Opredelenie perechnja sostavljajushhijh jekonomicheskoi bezopasnosti predpriyatija", Jekonomika, menedzhment, predprinimatel'stv, [Online], vol. 23, available at: <http://eme.ucoz.ua>.
10. Il'jashenko S.N. (2003), "Sostavljajushhie jekonomicheskoi bezopasnosti predpriyatija i podhody k ih ocenke", Aktual'ni problemy ekonomiky, vol. 3, pp. 12-19.
11. Yermoshenko M.M. and Horiacheva K.S. (2010), Finansova skladova ekonomichnoi bezpeky: derzhava i pidpriemstvo [Financial component of economic security: state and enterprise], Natsional'na akademiia upravlinnia, Kyiv, Ukraine.
12. Khytrin O.I. (2004), "Finansova bezpeka komertsijnykh bankiv", Finansy Ukrainy, vol. 11, pp. 118-124.
13. Baranovs'kyj O. (2014), "Pryroda ekonomichnoi bezpeky komertsijnoho banku", Visnyk Natsional'noho banku Ukrainy, vol. 7. pp. 12-19.
14. Ukrain's'ki banky najhirshi v sviti – Davos'kyj zvit (2015), "Svitovyj ekonomichnyj forum", available at: http://weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitiveness-Report_2015-16.pdf (Accessed 21 January 2016).
15. Richnyj zvit NBU 2016, available at: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=49064031> (Accessed January 2017).
16. Zvit pro finansovu stabil'nist', available at: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=50604896> (Accessed June 2017).

Torianyk Zh.I.

Candidate of Economic Sciences,
Senior Lecturer at Department of Management
and Disciplines of Humanities and Social Sciences
Kharkiv Educational and Scientific Institute
of SHEI "Banking University"

Kulinich Ye.P.

Master,
Kharkiv Educational and Scientific Institute
of SHEI "Banking University"

THE ROLE OF FINANCIAL SECURITY IN THE SYSTEM OF BANK ECONOMIC SECURITY

In early 2014, a systemic banking crisis has taken place in Ukraine that has left such negative trends as a loss of public confidence in financial institutions, pessimistic inflation expectations, an increase in the number of bankruptcies and liquidations of financial market participants, the destruction of financial market infrastructure, and a low liquidity of the banking system. It is in these unstable conditions, in which the role of security of the banking system as a whole and of a single banking institution dramatically increases in order to continue its operation and achieve a certain level of profitability.

Thus, "economic safety of the bank" is interpreted as a combination of commercial and banking secrecy; ensuring the best use of resources for preventing threats to banks and creating conditions for stable, efficient functioning and maximizing profits; the state of vulnerability of its vital interests, interests of owners, management, personnel, and clients; the ability to withstand destructive actions in the financial market and to ensure survival in a competitive struggle; a state that is necessary and sufficient for the realization of the target function and development.

In economic literature, there are different approaches to the interpretation of the essence of economic security and its functional components: internal components (financial, intellectual and personnel, technological, power), which are controlled by the bank and external components (political and legal, market, interface, environmental, socio-psychological), which are not controlled by the bank.

The main indicators that characterize the state of bank security can be attributed to: the dynamics of equity capital, the level of capitalization of banks, and the adequacy of regulatory capital; the ratio of assets of the banking system to GDP, the share of problem loans and highly liquid assets in the net assets of the bank; the indicator of the volume of public contributions to the GDP, the level of monetization of the economy; the value of bank loans, financial dependence of the national economy on external sources.

The value of most indicators characterizing the level of financial security of the Ukrainian banking system shows a negative trend of change. This refers to the level of capitalization of banks, which has decreased more than twice in recent times and has approached the level of 2.3% as of 01.07.2017. The indicators such as the level of monetization of the economy, the ratio of banks' assets to GDP, and the indicator of the amount of contributions to the GDP have dropped dramatically. Thus, the level of monetization of the economy has decreased from 46.27% as of 01.01.2017 to 16.22% as of 01.07.2017, which characterizes the degree of security of the economy with money necessary for the implementation of payments and settlements and reflects the public confidence in the national currency, monetary policy, and the level of lending activity. The level of monetization of the economy is considered sufficient when the coefficient is 70% (or at least 60%). At the same time, in industrialized countries of Central and Eastern Europe, this indicator reaches 70-80%.

Also, a negative signal from the point of view of financial security is the increase in the share of non-working assets of banks to 56.6% and the growth of financial dependence of the national economy on external sources of funding. In addition, the value of loans still remains high enough to exceed the global parameters and the profitability of many enterprises.

Thus, according to the NBU, the clearing of insolvent banks virtually ended and the next stage of the Comprehensive Program for the Financial Sector Development by 2020 – Banking Restart was launched. During this phase, it is planned to abolish a number of administrative restrictions and create conditions for the restoration of lending, namely: to increase capitalization of financial institutions; increase transparency of relations and security of the parties in the chain "shareholder-management-client"; to strengthen the protection of the rights of borrowers, creditors, and investors.